

Romano hangos

15. ročník

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 21 • ČÍSLO 11 • VYŠLO 30. SRPNA 2019

Veřejné projevy anticiganismu: stále více In!

Bývalá členka Evropského parlamentu Soraya Post – lidskoprávní bojovnice proti anticiganismu

foto: Sabir Agalarov

Milí čtenáři, jak jistě víte, společné soužití Romů s majoritou, je stále velkým problémem. Veškeré integrační snahy dlouhodobě selhávají, čímž dochází k nárůstu antipatií

vůči Romům. Verbální útoky některých politiků na adresu Romů jsou dnes již plnohodnotnou součástí mainstreamové politiky, které na přízeň voličů fungují oprav-

du kouzelně. Nuž, alespoň v tomto ohledu jsme my Romové v něčem prospěšni. Ono být neustále veřejně označován jako parazit či lůza nebude zrovna nejpříjemnější po-

cit pro jakoukoliv skupinu obyvatel. Schopnost vžít se do běžného života Roma, Romky nebo dokonce nevinných romských dětí nám po city méněcennosti určitě prozradí.

I přes tato stigmata a nepopsatelná omezení v přirozeném osobním rozvoji jedince ve společnosti to

Pokračování na str. 3

Muzeum romské kultury se ohrazuje proti výroku 1. místopředsedy poslanecké sněmovny Vojtěcha Filipa

foto: Sabir Agalarov

V roce 2018 převzalo Muzeum romské kultury, z rozhodnutí vlády ČR, areál bývalého vepřína v blízkosti obce Lety u Písku. Rozhodnutí o vykoupení vepřína bylo učiněno na základě dlouholetého boje o důstojnou připomínku obětí holocaustu, které v období tzv. cikánského tábora na tomto místě zemřely.

Usnesením vlády Bohuslava Sobotky ze dne 21. srpna 2017 č. 609 (o schválení záměru nabytí areálu velkovýkrmny prasad v bezprostřední blízkosti pietního místa v Letech u Písku ve veřejném zájmu státem včetně schválení výše ceny a následných kroků při naložení s tímto majetkem) ve znění usnesení vlády ze dne 23. října 2017 č. 766 bylo rozhodnuto o uvolnění finančních prostředků pro demolicí a archeologický výzkum na místě bývalého vepřína. Muzeum romské kultury, jako státní příspěvková organizace Ministerstva kultury, s areálem dle tohoto usnesení hos-

poraří. V současné době probíhá na místě zmíněný archeologický průzkum, jehož výsledek bude součástí zadání připravované krajinářsko-architektonické soutěže v nové podobě památníku v Letech u Písku.

Muzeum romské kultury se ohrazuje proti tvrzení 1. místopředsedy Poslanecké sněmovny parlamentu ČR Vojtěcha Filipa (KSČM), které uvedl dne 7. 8. 2019 v rozhovoru pro Seznam zprávy. Ve svém vyjádření Vojtěch Filip zpochybňuje fakt, že tzv. cikánský tábor Lety u Písku (Zigeunerlager I) byl koncentračním táborem určeným pro české Romy a Sinty. Dále také tvrdí, že bývalý vepřín nezasahuje do místa bývalého tábora. Z map, fotografií a archivních dokumentů jasně vyplývá, že areál vepřína v 90. letech z větší části stál na místě, kde se mezi léty 1942 a 1943 nacházel tzv. cikánský tábor. Podrob-

Pokračování na str. 2

z obsahu

Téma čísla:

Holokaust

V Hodoníně u Kunštátu se otevřel památník romského holokaustu

strana 4

Fero a Emil / Pal o Feris the Emilis

Pokračování dvojjazyčné pohádky Andreje Giňi

strana 6 a 7

Omaris

Dvojjazyčná povídka Veroniky Kačové

strana 6 a 7

Hořká pravda

Máme případ ve městě Hnúšťa, kde velmi slušná rodina Sendreiová reagovala na inzerát prodej bytu 3+1. Oba dva manželé jsou zaměstnaní. Po dohodě s majitelem se měl prodej uskutečnit platbou v hotovosti a podpisem kupní smlouvy.

Prodej bytu rodině Sendreiových se však bohužel neuskutečnil, a to z důvodu uspořádání petice českých obyvatel bytovky, že si nepřejí mít za souseda Roma. A tak majitel bytu v ten den, ve který se měla uskutečnit platba, celou transakci odvolal a prodej bytu romské rodině na základě petice se neuskutečnil.

Komunitní centrum pomohlo k medializaci případu, ale zklamání rodina nesouhlasila.

Vladimír Sendrei

Prezidentka Zuzana Čaputová: Romský holokaust nemůže zůstat zapomenut.

Romský holokaust nemůže zůstat zapomenut. Nenávist v historii lidstva vždy plodila zlo a lidské utrpení. Tragické zkušenosti s šířením strachu a nenávisti bohužel máme i my na Slovensku. Znáť minulost je akutní potřebou pro přítomnost a budoucnost. Obzvláště, když se nenávist a podněcování strachu opět stávají politickým nástrojem této doby. Nenávist může mít různé podoby, ale její oběti jsou stále konkrétní. Na Slovensku jich bylo tisíce.

Dnes je Památný den romského holokaustu. Přesně před 75 lety bylo masově vyvražděno posledních 2 900 Romů v plynových komorách Osvětimi. Mezi nimi byli děti, ženy, chudí i starší lidé.

Obětmi nenávisti se během druhé světové války stalo množství lidí, ať už na základě jejich etnicity, národnosti, politické příslušnosti, sociálního statusu, zdravotního znevýhodnění nebo sexuální orientace.

Snahu bagatelizovat nenávist a lidskou důstojnost konkrétních skupin lidí zažíváme i dnes. Jen citlivostí vůči těmto jevům a upřímnou snahou rozšiřovat prostor pro dobro dokážeme bránit tomu, aby se smutná historie opakovala vůči kterékoli skupině lidí v budoucnosti. Dnes přítom ani nemusíme tušit, kdo bude jejím dalším cílem.

Nenávist můžeme porazit pouze tím, že rozšíříme prostor pro lásku a úctu k sobě navzájem.

Romano holokaust našťi avel bisterdo.

Phujipen andre manušengeri historija furt bijanelas bilačhipen u manušengeri pharipen. Dukhade čačipena buchľarenas dar u phujipen, žaľa, so hin the amen pro Slovačiko. Te džanel historija hin angluno kampľipen vaš akanutne the avutne d'ivesa. Zorales, kana o phujipen u daravipen pes pale keren sar politikane buľa andre akala d'ivesa. Phujipen šaj te avel chosave riga, no o marde manuša hine prindžarde. Pro Slovačiko sas ezera.

Adad'ives hin Leperdo d'ives romane poraimoske. Punto anglal 75 berša sas but murdarde agorune 2 900 Roma andre plinoskere khera andro Osvienčim. Maškar lende sas čhavore, džuvľa, čore the phureder manuša.

Marde anglal phujipen andro dujto lumakero mariben sas but manuša, vaš lengeri etnicita, nacija, politikano angľuňipen, socialno statuso, sasťipnaskero nasval'ipen abo seksualno angľuňipen.

Kamľipen te charňarel phujipen u manuškaňi paťiv varesave manuškane grupenge šaj te dikhas te adad'ives. Ča lokes mamuj kale buťenge u čačipnaskera paťivaha te buchľarel than vaš o lačhipen šaj te na domukhas koda, te phari historija avel pale ki varesavi manuškaňi grupa andre avutne d'ivesa. Adad'ives na musaj te džanas, ko avela lakero dureder mardo.

Phujipen šaj te murdaras ča koleha, te buchľaraha than vaš o kamiben u paťiv maškar peste.

Zuzana Čaputová

Karel Schwarzenberg: Komunistická vyjádření k bývalému vepřinu v Letech jsou nehorázná!

Koncentrační tábor v Letech u Písku, který byl pod českou správou a hlídali ho bohužel čeští dozorcí, byl určen především pro Romy či Cikány. Zemřelo tam téměř čtyři sta lidí a ti, co přežili, byli převezeni do Osvětimi a šli do plynu. Pětadvacet let po uzavření tábora komunisté na tomto místě, kde se děly hrůzné věci, vybudovali velký vepřín. Na místě, kde zahynulo tolik lidí, včetně všech dětí, které se v táboře narodily.

Po roce 1989 trvalo pětadvacet let, než se podařilo vepřín odstranit a vrátit tomuto místu aspoň částečnou důstojnost a věnovat ho připomenutí obětí těch vražd a zločinů. Já jsem nikdy neměl iluze o tom, že by naši komunisté měli jakýkoliv cit pro lidskou důstojnost, nebo že by pro ně lidský život hrál nějakou významnější roli. Přesto mě vyjádření pana předsedy Filipa překvapilo.

Místo, aby ve studu mlčel, zveřejnil následující vyjádření: „Připomínám všem, kteří se rozčilují nad

Karel Schwarzenberg

foto: TOP 09

stále se zvyšující cenou vepřového masa, že vláda ČR vedená B. Sobotkou vykoupila vysoce efektivní podnik v Letech za půl miliardy a uzavřela ho bez náhrady a snížila tak produkci českého vepřového pod třicet procent naší spotřeby, to byl zločin.“

Zveřejnění takového postoje mě opravdu překvapuje i od komunisty. Důstojnost mrtvých je pro něj

méně důležitá, než vepřo knedlo zelo. Vepřín v Letech ovšem v celkové produkci vepřového masa v České republice nedosahoval ani jednoho procenta a že by chov vepřů u nás nedosahoval ani třicet procent spotřeby, je od předsedy komunistů lež.

A tento z Božího dopuštění člověk je dnes místopředseda Sněmovny.

Karel Schwarzenberg

Muzeum romské kultury se ohrazuje proti výroku 1. místopředsedy poslanecké sněmovny Vojtěcha Filipa

Dokončení ze str. 1

nější informace lze nalézt v posledním čísle Bulletinu Muzea romské kultury 26/2017, kde docent Pavel Vařeka (Západočeská univerzita v Plzni) podrobně rozebírá archeologický průzkum a také podrobně popisuje polohu tábora vč. jednotlivých obrazových materiálů.

Vyjádření Vojtěcha Filipa považujeme za znepokojivé, jelikož vykoupením vepřína došlo k prvnímu kroku k řádnému a důstojnému uctění obětí. Odstranění vepřína a budoucí památník jsou důležitým krokem v zápasu o historickou paměť, kdy na tragický osud Romů a Sintů během druhé světové války

bylo často zapomínáno a jejich utrpení bylo popíráno. V tzv. cikánském táboře Lety u Písku v období od srpna 1942 do srpna 1943 žilo v nelidských a strašlivých podmínkách přibližně 1300 mužů, žen a hlavně dětí. Ty tvořily bezmála polovinu vězňů. Přibližně 326 vězňů internaci nepřežilo, většina z nich byla pohřbena v masových hrobech na nouzovém pohřebišti za táborem, kde v současné době stojí pomník Zdeňka Hůly, který byl slavnostně odhalen v roce 1995 Václavem Havlem. Více než 500 mužů, žen i malých dětí bylo deportováno do koncentračního a vyhla-

zovacího tábora Auschwitz II-Birkenau na téměř jistou smrt. Nacistická genocida Romů a Sintů je přitom odborníky považována za jednu z nejdůkladnějších, neboť během druhé světové války zavraždili 90 % Romů a Sintů z oblasti tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava.

Více informací o tzv. cikánském táboře Lety u Písku, stejně jako o osudu místa po zrušení tábora, lze nalézt na webových stránkách letypamatnik.cz.

Lucie Horáková

tisková mluvčí Muzea romské kultury

Letecký měřický snímek z roku 1949 zachytil stále dobře patrný půdorys tábora. A – tábor a archeologické sondy (modře), B – poloha táborového hřbitova s vynesemím povrchové patrných reliktů (žlutě). Červeně – vepřín. Snímek: Vojenský geografický a hydrometeorologický ústav generála Josefa Churavého v Dobrušce. Plán: Pavel Vařeka a P. Hlavenka.

Zemřel poslední přeživší ze Sachsenhausenu Vojmír Srdečný

Vojmír Srdečný

foto: Paměť národa

Ve věku 99 let zemřel Vojmír Srdečný, poslední přeživší z koncentračního tábora v Sachsenhausenu. Informovala o tom Česká televize s odvoláním na předsedkyni Sdružení osvobozených politických vězňů a pozůstalých Zdeňku Valouchovou. Do Sachsenhausenu byl Srdečný deportován po nacistické perzekuci vysokoškoláků roku 1939. Poslední rozloučení se bude konat v pátek ve 12:00 v Nové obřadní síni na pražských Olšanech.

Podle webu projektu Paměť národa se Srdečný narodil 6. října 1919 v Albrechticích nad Orlicí ve východních Čechách. V roce 1939 se přihlásil do Ústavu pro vzdělávání profesorů tělesné výchovy, kam byl přijat. V Praze bydlel na Švehlově koleji a po pěti týdnech studia 17. listopadu 1939 vpadli na jeho kolej Němci. Srdečný byl spolu s dalšími stovkami studentů deportován do koncentračního tábo-

ra Sachsenhausen - Oranienburg. Po jednom roce, jednom měsíci a jednom dni se Srdečný dostal z tábora spolu s dalšími dvěma studenty. Po propuštění a návratu do Albrechtic v prosinci 1940 pracoval jako praktikant v pojišťovně a po dvou letech byl nuceně nasazen ve fabrice Guss-und Metallgesellschaft v Holicích. V historické skupině 17. listopad 1939 se podílel na poválečné evidenci deportovaných studentů.

Srdečný se celý život zabýval prací s tělesně postiženými. V roce 1947 nastoupil do Rehabilitačního ústavu v Kladrubech, kde mimo jiné založil Kladrubské hry pro tělesně postižené. V roce 1949 musel z Kladrub odejít, uplatnění našel záhy jako rehabilitační pracovník ve státních lázních Velké Losiny, kde se věnoval léčbě pacientů s následky po dětské obrně. Roku 1959 se do Kladrub vrátil. Srdečný byl

také předsedou svazu tělesně postižených sportovců a přes 30 let působil na pedagogické fakultě v Hradci Králové. Za celoživotní pedagogickou činnost a rozvoj sportu pro handicapované získal Srdečný letos v květnu od královéhradecké radnice Cenu Dr. Františka Ulricha.

Srdečný byl mimo jiné předsedou historické skupiny 17. listopad 1939 v Českém svazu bojovníků za svobodu (ČSBS) a v dubnu roku 2010 se stal členem Mezinárodního výboru Sachsenhausen. Srdečný se každoročně 17. listopadu účastnil pietního aktu u Hlávkovy koleje, kde si lidé připomínají uzavření vysokých škol nacistickými okupanty 17. listopadu 1939 a smrt studenta Jana Opletala a dalších umučených a popravených studentů. Loni se Srdečný setkání neúčastnil ze zdravotních důvodů.

ČTK

Veřejné projevy anticiganismu...

Dokončení ze str. 1

mnoho Romů a Romek dotáhlo vysoko a jsou úspěšní. Tito lidé si zaslouží uznání, ale nedostává se jim. Naopak, v závěru kteréhokoliv příběhu úspěšné osoby romského původu je většinou vnímána stejně jen skrze svůj původ. A rozhodně se nejedná o novodobý jev. Jde o krutou realitu postavení Romů, která je navenek všem velmi dobře známá, avšak dlouhodobě neřešená.

Obhajobu tohoto stavu od veřejných představitelů dělby moci nelze chápat seriózně, natož vážně. Její obsah je buď založený na předšedcích vůči tomuto etniku, viz například výroky prezidenta Zemana, nebo na občanské zodpovědnosti, o níž většinou hovoří tradiční demokratické strany, které však nevnímají onen důležitý diskriminační, nerovný přístup, v němž Romové vyrůstají a žijí. Legitimní segregace Romů ve školství a v ob-

lasti bydlení je pak v české společnosti vnímána jako norma, která je správná a žádoucí. Je až k neuvěření, že i po 30 letech po revoluci se napříč politickým spektrem najde hlas, který by jasně a dlouhodobě upozorňoval na zmíněnou segregaci Romů. Demokratický hlas, který by proti segregaci jako vážnému společenskému zločinu vůči určité skupině obyvatel bojoval a prosazoval změnu! Velcí revolucionáři jako byl například Martin Luther King nebo Václav Havel jasně dokazují, že boj za lidská práva má smysl! Jde sice o nelehkou cestu symbolizující obrovskou odvahu a víru měnit svět k lepšímu, přesto má smysl proti těmto nerovnostem mezi lidmi bojovat i dnešní době.

Bohužel novodobé jevy ve společnosti jako jsou extremismus a populismus, posunuly význam boje za lidská práva včetně potřeb-

né odvahy, na méně důležitou hodnotu společenského fungování.

Ukázkovým příkladem mohou být poslední výroky komunisty Vojtěcha Filipa o vepřovém mase. Tento údajně uvědomělý právník prohlásil, že za zdražení vepřového masa může vláda tehdejšího předsedy ČSSD Bohuslava Sobotky, která se zasloužila o odkup vepřína v Letech u Písku (koncentrační tábor). Objektivní názor nad tímto sci-fi výrokem nechť si udělá každý sám.

Žalostným faktem zůstává, že se Romům opět nedostalo veřejného zastání. Začátkem srpna jsme si připomínali výročí obětí genocidy Židů a Romů. Přesto výroky soudruha Filipa žádné emoce nevzbudily.

S touto lhotejností našich politiků, jejichž voliči jsou i Romové, se jen stěží můžeme dočkat pozitivní změny.

Tomáš Ščuka

komentář

Kulturní rozmanitost je u nás stále cizí

TOMÁŠ ŠČUKA

Vážení a milí čtenáři, blíží se konec léta a tak jsem se rozhodl věnovat se našim letním dovoleným a pobytům v zahraničí. O prázdninách všichni nejrady cestujeme za teplem k moři, kde trávíme se svými nejbližšími, rodinou a přáteli volný čas, relaxujeme a užíváme si to. Na těchto místech také máme možnost poznávat jiné kultury, uvědomovat si odlišnosti a vzájemně se jimi obohacovat. Stejně tak zde můžeme u některých turistů snadno vnímat, že mají s akceptací jiných kultur stále problém. Prostor pro bližší poznání dávají většinou pouze svým krajanům či ne příliš vzdáleným sousedům – Polsko, Slovensko apod. Bohužel se takto odtažitě chová většina českých turistů. Jejich chování v letních destinacích plných multikulturního prostředí je reálným odrazem společenského klimatu u nás doma. Ač jakékoliv chování respektují a tolerují, je pro mě netolerance k jiným kulturám u určitých skupin turistů nepochopitelná! Navíc pokud se nad některými kulturami vysloveně pohoršuji či mám dokonce strach z bližšího poznání jejich zvyků a tradic, zvolím raději pro dovolenou zemi, kde se budu cítit jistěji a bezpečněji. V tomto duchu působí totiž naše chování v zahraničí komicky. Máme sice x předsudků, stereotypů z hygieny a chování jiných národů, ale na druhou stranu jejich jídlo a hotely máme rádi natolik, že se tam opakovaně vracíme. Tento vzorec vnímání nás zřejmě ani nenapadne a je to škoda. Cestování je totiž úžasný koníček, který nám krom zážitků a požitků umožňuje právě poznání kulturní rozmanitosti ve světě. O tak důležité obohacení se sami ochuzujeme, ba co víc, vedeme k těmto zaujatým postojům i své děti.

V mnoha ohledech je dnes Česká republika prosperující evropskou zemí. Jako společnost jsme ale ve vnímání různorodosti stále vzdáleni například západním zemím Evropy, kde původ člověka není důvodem pro jakékoliv odsouzení. Kulturní výchova obecně je v české společnosti dlouhodobě podceňována. Vyrůstají nám nové generace, které doma i ve škole vychováváme bez respektu a tolerance k jiným kulturám, národům, zvyklostem a tradicím. Chybí nám schopnost vnímat jinakost jako něco jiného, odlišného, avšak nikoliv horšího!

Věřím, že vše je otázka vůle přejít k těmto změnám v kulturním vývoji jedince. Výchovně vzdělávací systém si žádá nutnou reformu v řadě oblastí. Jednou z nich je právě kulturní učení – respekt a tolerance ke kulturní rozmanitosti, které jsme součástí. Pouze a jen těmito přístupy docílíme změn, jež budou vytvářet prostředí pro lepší mezilidské vztahy.

My, Romové, bychom v těchto postojích určitě neměli být pasivní. Naše osobní zkušenost s pocity méněcennosti ve škole, v práci a společnosti jako takové nás v těchto těžkých chvílích udělala silnějšími. Někteří z nás navíc pro svůj vzhled mají v zahraničí blíže k těmto kulturám, dokážou s nimi snadno navázat vztah a třeba se i dovědět, že nerozumí českým turistům, kteří se nad jejich tradicemi a zvyky pohoršují. Dialog je zkrátka cesta k bližšímu poznání.

Vakeren romanes

samurdaripen, porajmos
o fašismo
diskriminacija

holokaust
fašismus
diskriminace

Aušvicate hin kher baro,
odoj bešel mro pirano.
Bešel, bešel, gondolinele
u pre mande pobisterel.

V Osvětimi je veliké vězení,
tam sedí můj milovaný.
Sedí, sedí, přemýšlí
a na mě zapomíná.

O blokaris bibachtalo.
Marel amen.
Sam bokhale.
Sam nasvale.
Jaj Devla, pomožin amenge.
dujto lumakero mariben
Ma bisteren!

Hlídač je zlý.
Bije nás.
Jsme hladoví.
Jsme nemocní.
Ó Bože, pomoz nám.
druhá světová válka
Nezapomente!
Janko Horváth

**Chcete přispívat
na naše anketní stránky?**

**Ozvěte se šéfredaktorovi na
romanohangos@gmail.com**

V Hodoníně u Kunštátu se otevřel památník romského holokaustu. Pietní akt připomněl oběti.

Muzeum romské kultury v úterý 20. srpna zpřístupnilo Památník holokaustu Romů a Sintů na Moravě v Hodoníně u Kunštátu na Blanensku, kde býval za války tzv. cikánský tábor. Otevření se uskutečnilo při příležitosti pietního shromáždění k uctění památky obětí holokaustu. Ředitelka muzea Jana Horváthová řekla, že začínají také tři výstavy. Nabídnou archeologické nálezy z bývalého tábora v Letech na Písecku, studentské práce na téma holokaustu nebo výstavu o genocidě.

Památník vybudovalo skoro za 100 milionů korun Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, práce trvaly pět let. Muzeum romské kultury si místo převzalo loni a dále pracovalo na úpravách. Příští rok by měla být hotova také expozice připomínající osudy Romů.

V místě památníku se uskutečnilo pietní shromáždění u příležitosti 76. výročí hromadného transportu romských mužů, žen a dětí z hodonínského tábora do koncentračního tábora v Osvětimi.

Při té příležitosti muzeum otevřelo památník veřejnosti. Podle Horváthové bude přístupný vždy od středy do neděle od 10:00 do 18:00 v období od dubna do října. Památník nyní nabízí v baráku vězňů a dozorců tři výstavy. Jedna je o genocidě, druhá přibližuje studentské práce na téma holokaustu a třetí ukazuje archeologické nálezy z Letů na Písecku, kde stával za války koncentrační tábor.

Otevření Památníku Holokaustu Romů a Sintů na Moravě v Hodoníně u Kunštátu

Muzeum tam chce také vybudovat památník. Výstava podle mluvčí muzea Lucie Horákové nabízí například osobní předměty vězňů nebo stavební kousky. K vidění jsou například knoflíky, korálky, ale také třeba kliky nebo hřebíky.

U pietního aktu byla i sedmdesátiletá Jiřina Somsiová z Olomouce, jejíž rodiče prošli táborem v Hodoníně u Kunštátu i koncentračními tábory. „Jsem vděčná za vybudování památníku, Romové si ho zasloužili. Každý rok se tu mů-

žeme scházet a zapálit svíčku. Je to šilenství, co se dělo za hrůzy na lidech. Dbáme na to, aby se to z paměti lidí nikdy nevymazalo,“ řekla Somsiová.

V takzvaném cikánském táboře v Hodoníně u Kunštátu protekto-

rání úřady shromáždily od srpna 1942 do září 1943 moravské Romy před transportem do Osvětimi. Zřízení prošlo 1396 dětí a dospělých, 207 jich tam zemřelo. ČTK

foto: Adam Holubovský, Muzeum romské kultury

Před 75 lety vyvraždili nacisté v Osvětimi během jediné noci tři tisíce Romů

V noci z 2. na 3. srpna 1944 bylo ve vyhlazovacím koncentračním táboře Osvětim-Březinka zavražděno téměř tři tisíce Romů ze čtrnácti zemí světa. Od roku 2014 si Polsko tuto událost připomíná jako Den národní památky Romů a u této příležitosti se v Osvětimi konaly pietní akce. Účastnila se jich i dvacítka přeživších či náměstků německého ministra zahraničí Michael Roth.

Několikadenní akce připomínající vyvraždění Romů nazvaná „Dívej se a nezapomeň“ se koná v Osvětimi nebo v Krakově. Na konferenci se tam zabývají historickými událostmi i rasismem v dnešním světě.

Celosvětově je pojem holocaust spojován především s nacistickým vyvražděním asi šesti milionů Židů během druhé světové války. Pro zabití asi půl milionu Romů a Sintů se vžil pojem romský holocaust. Sintové jsou lidé, kteří před mnoha staletími přišli z Indie a usadili se v západní a střední Evropě. Romové žijí převážně ve východní části Evropy. Obě skupiny se obvykle označují za Romy.

Bojujme proti netoleranci, vyzval Pompeo

Michael Roth před návštěvou Osvětimi poukázal na nedostatek obecného povědomí o systematickém vyvražďování romských komunit během 2. světové války. „Příliš dlouho jsme vytěšňovali genocidu více než půl milionu Sintů a Romů z historické paměti a dovolili jsme, aby byla největší etnická menšina v Evropě vytlačena na okraj naší společnosti.“

Piotr Cywinski, ředitel státního muzea Auschwitz-Birkenau, byl slavnostně vyznamenán Evropskou cenou Sintů a Romů za lidská práva.

Západoněmecký kancléř Helmut Schmidt až v roce 1982 veřejně prohlásil, že Sintové a Romové „byli pronásledováni z důvodu rasy“ a že tyto zločiny byly genocidou.

Americký ministr zahraničí Mike Pompeo vyzval „všechny vlády, aby podnikly kroky v boji proti netoleranci vůči Romům a umož-

nily jim plnou účast na občanském a ekonomickém životě“.

Romské rodiny žily v Osvětimi pohromadě

Osvětimí prošlo přes dvacet tisíc Romů, včetně 4870 z protektorátu. Takzvaný „cikánský tábor B II e“ tvořilo 32 dřevěných budov na ploše 150 krát 170 metrů. V budovách pro tři až čtyři stovky lidí se jich těsnilo až 1200.

Na rozdíl od jiných koncentračních táborů nebyli Romové zařazováni do pracovních komand mimo tábor a rodiny žily pohromadě. Mohli si také ponechat vlastní oblečení. „Zároveň ale zde byly podmínky neslučitelné se životem. Romové umírali na nemoci, infekce i vyčerpání z práce. A byli vyhlazováni v plynových komorách,“ popsal zpravodaj ČT v Polsku Lukáš Mathé.

Tragická pouť osvětimských Romů se završila v noci z 2. na 3. srpna 1944. „Rudá armáda postupovala směrem na západ a podle

všeho se velitelé tábora rozhodli, že je třeba zlikvidovat zbytky cikánského tábora, kde v té době byly asi tři tisícovky lidí. Povraždili je v plynových komorách,“ dodal Mathé.

Byla to druhá největší hromadná vražda československých občanů za války po usmrcení 3792 židovských mužů, žen a dětí z takzvaného českého (či terezínského) rodinného tábora v noci z 8. na 9. března 1944.

Podle Himmlerova rozkazu...

V genocidních mašinériích nacistického Německa zahynulo za druhé světové války téměř devadesát procent českých a moravských Romů. Z asi 6500 protektorátních Romů jich 4870 odjelo transporty do Osvětimi, vrátilo se jich jen 583.

Už na základě nacistických Norimberských zákonů bylo ve 30. letech v Německu stanoveno, že rasovým nepřítelem číslo jedna jsou Židé a za nepřítele číslo dvě byli stanoveni „Cikáni a cikánští míšenci“. V hitlerovském Německu i v zemích pod nadvládou Třetí říše byli

tedy Romové perzekvováni a deportováni do různých druhů táborů.

První protiromský výnos, zakazující především kočování, vyhlásila protektorátní vláda již koncem března 1939. „Cikáni, cikánští míšenci a osoby žijící po cikánsku“ začali být evidováni.

Čeští a moravští Romové byli soustředováni v kárně-pracovních táborech v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu na Blanensku, které byly otevřeny v srpnu 1940 (v březnu 1942 byly přejmenovány na sběrné).

Takzvané „konečné řešení cikánské otázky“ pak přinesl rozkaz šéfa SS Heinricha Himmlera z 16. prosince 1942 o deportaci Romů do Osvětimi, kde je většinou čekala smrt.

Na okupovaných územích Sovětského svazu se Romové stali obětmi řádění komand Einsatzgruppen, v Srbsku se na vyhlazování výrazně podílela německá armáda, v Chorvatsku zase ustašovci. ČTK

foto: Sabir Agalarov

Volné vstupy do výstav

- 5. 7. Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje
- 2. 8. Evropský den připomínky holocaustu Romů

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena. Z uvedených akcí bude pořízen fotografický a audiovizuální záznam. Materiál může být zveřejněn.

Otevírací doba
Úterý–Pátek 10–18h
Neděle 10–18h

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
+420 775 407 065
media@rommuz.cz

facebook.com/muzeum.romske.kultury
instagram.com/muzeumromske.kultury
twitter.com/muzeumromskeku1
linkedin.com/company/muzeum-romske-kultury

červenec – září 2019

rommuz.cz

muzeum

romské

kultury

Foto: Ombalista Jan Gašpar Hrásko, 70. léta 20. stol. Foto Autor neznámý, ze sbírky Muzea romské kultury

stálá expozice

Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na e-mailu: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

8. 5. 2019 – 3. 5. 2020

Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní

Od šlechtických dvorů, venkovských muzik, městských kaváren až po prestižní světová pódia jsou Romové světu známí jako hudebníci, neboli lavutara. Hudba Romů je akademická i neškolená, oficiální i spontánní, zpívaná i instrumentální, domácí i virtuózní. Přes fascinující rozmanitost jejích podob, žánrů a druhů pro ni ale zůstává již po staletí charakteristické, jak nezastupitelné a neodlučitelné provází běžný i sváteční život Romů. Skrze hudbu Romové poznávají svět a svět skrze hudbu poznává Romů.

Výstavní projekt Lavutara vznikl ve spolupráci s desítkami hudebníků, organizátorů hudebního života, výrobců a opravářů hudebních nástrojů a dalších pamětníků. Představuje hudbu Romů jako živou kulturu z perspektivy jejich aktérů na základě výzkumu sledujícího několik významných hudebních rodin v Brně v období od poválečných let do současnosti, ve kterých se předává hudební řemeslo z generace na generaci. **Kurátoři:** Matyáš Dlab, Anna Babjárová, Gejza Horváth, Zbyněk Andrš

Doprovodný program k výstavě:

- Hudební léto v Muzeu romské kultury**
- 25. 7. 17h Komentovaná prohlídka výstavy
 - 19h Večer autorské tvorby, během kterého zazní legendární brněnské písně. Na jednom pódiu vystoupí **Zdeněk Lázok & V.I.P Band** a písničkář **Gejza Horváth**.
 - 19. 9. 16–18h **Dust in the Groove** – hudební workshop pro děti k výstavě Lavutara: dětský workshop improvizace, zvukových možností a hudebního tvoření s Radimem Hanouskem a jeho hosty (nástroje s sebou)
 - 18h Kurátorská prohlídka s Gejzou Horváthem

veřejné akce

20. 8. 2019 11h

Pietní akt v Hodoníně u Kunštátu

Během pietního aktu budou vystaveny oceněné studentské práce vítězů Soutěže Emilie Machákové a Karla Holomka s tématem připomínky romského holocaustu pro studenty a absolventy AVU a HAMU. Zazní i oceněná skladba op. 42 „1396“ pro altový saxofon, malý buben a činel věnovaná Památníku Hodonín u Kunštátu a památce obětí romského holocaustu, která vznikla díky soutěži na Katedře skladby na HAMU.

25. 9. 2019 17–20h

Lety

Den otevřených dveří v prostorách bývalého vepřína, poslední příležitost vidět areál před demolicí, seznámení s průběhem prací na úpravě pietního místa, prezentování výsledků archeologického průzkumu.

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

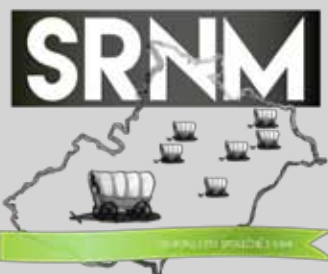
menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srmn.cz

Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srmn@srmn.cz a my vás z databáze vyřadíme.

Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství
Romů
na Moravě

Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srmn.cz

číslo účtu:

230 0066 1977/2010

SUMMER STAGE MUZEA ROMSKÉ KULTURY u příležitosti otevření památníku v Hodoníně u Kunštátu záčatek vždy od 19.00, dvorek MRK, Bratislavská 67, Brno

18. 7.

Gypsy jazz Tchavolo Vlasak & Štefan Brychnač

Tchavolo Carlito Vlasak je mladý talentovaný kytarista, který má za sebou mnoho hudebních vystoupení v zahraničí na festivalech jazz manouche. Štefan Brychnač virtuózní hráč na akordeon vítěz několika mezinárodních soutěží. Carlos Vlasak, otec Tchavala, doprovodná kytara.

25. 7.

Hudební léto: Zdeněk Lázok & VIP Band a písničkář Gejza Horváth

Večer autorské tvorby, během kterého zazní legendární brněnské písně.

8. 8.

Aromasound

Moderní brněnská kapela, která účinkuje už pár let, někdy aktivněji, někdy pasivněji, členové jsou roztroušeni různě po světě a záleží, kdy se setkají, aby udělali nezapomenutelný večer plný jazzu, funk, soulu, popu a RnB Latin.

15. 8.

Cimbálová muzika Tomáše Zouhara

Repertoár tvoří romské písně, rumunská, maďarská, romská, indická, taneční, operetní, klasická a moravská lidová hudba podbarvená nádhernou harmonií dalekých krajů v netradičním spojení vycházejících ze starých cikánských tónin.

22. 8.

Golden Delicious

Pět muzikantů, multižánrový repertoár, originální hudební pojetí, jedinečná show a velká party.

29. 8.

Roman Lopez & Jan Polyak a hosté

Salsa, rumba, mambo, samba! Večer latinskoamerických rytmů v podání brněnských hudebníků. Warm up & after party DJ Liquid A.

19. 9.

Zsolt Varady Band

Mladý slovenský kytarista Zsolt Varady a jeho band a gypsy jazz.

www.rommuz.cz